

ב. בחול המועד גם כן אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמו, שימי חול המועד גם הם אות. הגה, ויש אומרים שחול המועד חייב בתפילין, וכן נוהגין בכל גלילות אלו להניחם צמועד ולצרך עליהם, אלא שאין מצרכין עליהם צקול רס צצית הכנסת כמו צשאר ימות השנה.

הלכה ברורה

הנחת תפילין

הנחת תפילין ביום הכפורים ובפורים

ו. אף ביום הכפורים אסור להניח תפילין (יג). אבל יום פורים חייב בתפילין (יד), ובשעת קריאת המגילה כשאומר פסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", ימשמש בתפילין של ראש וינשקם כשאומר תיבת "ויקר" (טו). דין תפילין בתשעה באב יבואר להלן סימן לח.

הנחת תפילין בחול המועד

ז. אסור להניח תפילין בימי חול המועד, כשם שאסור להניח בשבתות וימים טובים. וכן מנהג כל קהלות הספרדים ועדות המזרח וקהלות החסידים בכל המקומות. וכן מנהג כל הקהלות בארץ ישראל, ספרדים ואשכנזים. ויש כמה קהלות מהאשכנזים בחוץ לארץ שנהגו להניח תפילין בימי חול המועד ה.

שער הציון

הנחת תפילין

בירור הלכה

הנחת תפילין

צאריך צשו"מ יחזה דעת חלק ג' (סימן לה). ע"ש. (יג) עולם תמיד (סק"א). ועיין צצירור הלכה לעיל (סק"צ) לענין מהו האות דימים טובים. וכל הטעמים שנאמרו שם שייכים גם לענין יום הכפורים. (יד) עיין מגילה (טז): "ויקר" אלו תפילין. וכן כתבו צשו"מ תמים דעים (סימן מ'), וצתשוצות ופסקים לראצ"ד (סימן קכא), והמאירי (מועד קטן יח:), ורצינו אציגדור הכהן צפירושו לשיר השירים (על הפסוק כי עזה כמות אהבה, והוצא צמאסף לכל המחנות סק"ד), ורצי דוד אצודרהס (סדר תפלת פורים) צשס הראצ"ד (ונראה מדצרי הראצ"ד ורצי דוד אצודרהס, שהוצרך לזה משום דכתיב יום טוב צפורים, ויש שנהגו שלא לעשות צו מלאכה). ועיין עוד צכנסת הגדולה (סימן לא הגהות הטור). (טו) על פי מה שאמרו צמגילה (טז): הני"ל "ויקר" אלו תפילין, וכן הוא שסתמו דבריהם לענין הנחת תפילין בחול המועד, אבל לענין מלאכה כתבו שחול המועד אסור במלאכה מדרבנן, אין הכרח שכולם יסברו שחול המועד חייב בתפילין, דיש לומר שנקרא אות מחמת אחד הטעמים שהובאו לעיל בבירור הלכה סק"ב. ודו"ק. ועיין בשו"ת הרדב"ז חלק ד' סימן אלף ופ"ב.

בירור הלכה

שער הציין

וצ"ע. (טז). ויש ראשונים שסוברים שמה שאמרו בגמרא יצאו שבתות וימים טובים שהם גופן אות, היינו שהאות של פסח הוא איסורו באכילת חמץ, והאות של סוכות הוא חיוב הישיבה בסוכה, ולפי זה הוא הדין שחול המועד פטור מן התפילין. ויש מהראשונים שהביאו ראיה שחול המועד חייב בתפילין, מדברי הירושלמי (מועד קטן פרק ג' הלכה ד'). ויש שדחו הראיה מהירושלמי. ויש שהביאו ראיה מהסוגיא במועד קטן (יט.) בדין כתיבת תפילין במועד. ויש שדחו הראיה. ויש שהביאו ראיה מהא דאמרין בביצה (טו.) רב ששת שרי להו לרבנן לשדורי תפילין ביום טוב, והיינו משום דחשיב צורך המועד, שחייב להניחם ביום טוב. (אבל רוב הראשונים שם ביארו הסוגיא דהוי צורך יום טוב ממש, ועיין במה שכתבתי בזה בס"ד בשו"ת אוצרות יוסף שבסוף הספר ריש סימן יג.) ולענין הלכה, דעת רבים מהראשונים שחול המועד חייב בתפילין (יז). ולעומתם דעת רבים מהראשונים שחול המועד פטור מן התפילין, ויש מהם שכתבו שאסור להניח תפילין בחול המועד (יח). ויש מהראשונים שנסתפקו בדין זה,

אומר וראו כל עמי הארץ וכו', ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שצראש. וכן כתב הגאון רבי חיים פלאג' במועד לכל חי (סימן לא אות פח). (טז) ועיין כמה שכתבו בענין זה, אם הדבר תלוי באיסור עשיית מלאכה בחול המועד, בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קח), ובספר חתן סופר (שער הטוטפת סימן לד), ובארצות החיים (ארץ יהודה סק"א, והמאיר לארץ סק"ט), ובשו"ת שואל ומשיב תלימאה (חלק ג' סימן סד). (יז) וכן כתבו המוספות (מועד קטן יט. ד"ה רבי יוסי) בשם רבינו יצחק בן אברהם. ועיין עוד במוספות (מנחות לו: ד"ה ילאו). וכן דעת התרומה (סימן ריא ד"ה חנו רבנן), והרי"ד (בפסקיו עירובין לו. מועד קטן יח: ובהלכות תפילין עמוד חסד, ובמוספות מהדורא בתרא לעירובין לו.), והאור זרוע חלק א' (סימן תקפט, ועיין עוד בהלכות יום טוב סימן שמא), והמכחש (מועד קטן יח:), והרי"א (בפסקיו סוף פרק קמא דביצה, ומועד קטן פרק ג' הלכה ב' אות ח', והלכות תפילין אות לו), ושלטי הגבורים (מועד קטן יט. ובהלכות תפילין דף ח' ע"ב מהספר). וכן הביא הסמ"ג (עשין כב, דף קה ע"ג) בשם רבינו שמשון בן אברהם ורבינו יצחק בר צרוך. וכן הביא בהגהות מיימוני (פרק ד' מהלכות תפילין אות ט') בשם רבינו שמשון וספר התרומה ורבינו שמחה, ושכן הנהיגו כל רבותינו. וכן הביא המרדכי (הלכות תפילין, דף יג ע"א מהספר) בשם המהר"ם, שהיה מצריך על התפילין בחול המועד. וכן הביא הרשב"א (עירובין לו.) בשם גדולי האחרונים. וכן דעת הרא"ש (הלכות תפילין סימן טז), וכתב שיש שמינים בלא צרכה, והמנריך לא הפסיד. והטור (סוף סימן לא) כתב בשמו, שהיה מניח בצרכה. ועיין עוד בשו"ת הרא"ש (כלל כג סימן ג' וסימן ט'). והריטב"א (מועד קטן יט.) כתב בשם רבינו שמשון ורבינו יהודה שחול המועד חייב בתפילין, וכתב שגראש דצריהם. אלא שסיים שיש מחמירים לחוש לדברי שניהם, ולהניח במועד בלא צרכה. וכן בעירובין (לו.) כתב, שראוי לחוש לאומרים שאין חול המועד זמן תפילין, ומניח בלא צרכה מפני הספק. ועיין בהגהות רבינו עקיבא איגר לשלחן ערוך (סימן לא) שכתב להוכיח מדברי רש"י (סוכה מו. ד"ה מצות הצרכה), שחול המועד חייב בתפילין. וכן הוא במוספות רבינו עקיבא איגר (ריש פרק ג' דצרכות). וכן כתב בהגהות מלא הרועים (סוכה שט). אבל בשו"ת בנין ציון החדשות (סימן נו) כתב לדחות ראיה זו. ועיין עוד כמה שכתבו על דברי רש"י בזה, בשו"ת קנאת סופרים (סימן קד), ובשו"ת ובחרת בחיים (סימן י'), ובשו"ת שאילת יעקב (סוף סימן קכ), ובשו"ת עצי הלצון (סימן כא), ובשו"ת חמד משה (סימן עו). (יח) וכן הביא בספר האשכול חלק ב' (עמוד פח), בשם גאון, שאסור להניח תפילין בחול המועד. (ועיין עוד בספר האשכול מהדורת אלביק חלק א' עמוד רכט הערה טז). וכן הביא הרא"ש (הלכות תפילין סימן טז) בשם ספר העמים בשם גאון. וכן מצאנו בתשובות הגאונים שערי תשובה (סימן

שער הציור

1234567

בידור הלכה

ומחמת כן כתבו שיניח תפילין בלא ברכה (יט).
ונחלקו הפוסקים בדעת הרמב"ם בדין זה (כ).
ומדן הבית יוסף (סימן לא), אחר שהביא
מחלוקת הראשונים בזה, כתב, ועכשיו
נהגו כל בני ספרד שלא להניחם בחול המועד,
ושמעתי שמקודם היו מניחים בחול המועד כדברי

רסו) נשם רב שגאל גאון, וזהלכות פסוקות מן
הגאונים (סימן סו), ובמורמן של ראשונים חלק א'
(עמוד מז) נשם רב משה גאון, שאסור להניח תפילין
בחול המועד. וכן הביאו המוספות (מועד קטן יט.
ד"ה רבי יוסי) נשם צעל הלכות גדולות. וכן כתב
העיטור (הלכות תפילין חלק ו', דף ס' ע"ד) נשם
גאון, שדין חול המועד כדין שבת ויום טוב. וכן כתב

במוספות רבינו פרץ (עירובין לו.), ושכן שמע מורו מרבינו יחיאל, שגם רבינו חס ור"י ורבינו אלחנן ורבינו
יהודה לא היו מניחים תפילין בחול המועד, ושכן מפרשים רבינו טוביה ורבינו יצחק בן אברהם. וכן הביא
הר"ן (מועד קטן יט.) נשם הראב"ד. וכן כתב הרשב"א (עירובין לו.) נשם המוספות. וכן כתב עוד הרשב"א
במשנה חלק א' (סימן מרנ), ושכן דעת המוספות והראב"ד, ושכן המנהג. וכן כתב עוד הרשב"א במשניות
המיוחדות להרמב"ן (סימן רלו), ושכן הוא נהג. ועיין במוספות רבינו עקיבא איגר (ריש פרק ג' דברכות)
מה שכתב לבאר בדברי הרשב"א. וכן הביא הארחות חיים (הלכות תפילין סימן יא) נשם משנה הרשב"א,
שכן דעת הראב"ד והרמב"ן. וכן מבואר בספר האמונה והצטחון להרמב"ן (פרק כא). וכן הביא בהגהות
מיימוני (פרק ד' מהלכות תפילין אות ט') נשם רבינו יהודה נשם ר"י. וכן הביא הריטב"א (מועד קטן יט.).
נשם ר"י. וכן דעת החינוך (מצוה תכא), והגימוקי יוסף (מועד קטן יט.). ועיין בשלטי הגבורים (הלכות
תפילין דף ח' ע"ב מהספר) שכתב בדעת הר"ף, דכיון דסבירא ליה דחול המועד אסור במלאכה מן התורה,
אסור להניח בו תפילין. ע"ש. ולפי זה לדעת רבים מרבותינו הראשונים דסבירא להו הכי, יסברו גם כן שאסור
להניח תפילין בחול המועד. ועיין ברבינו ירוחם (נתיב ד' סוף חלק ה', דף לח טור ב') שהביא הדעות ולא
הכריע. אולם מדבריו קודם לכן (דף לח טור א') לענין כתיבת תפילין בחול המועד, משמע שדעתו שאין
להניח. (יט) עיין בדברי הריטב"א (עירובין לו. ומועד קטן יט.) שהובאו לעיל בשער הציור (ס"ק יז),
שמסתפק בזה. וכן כתב הסמ"ק (מצוה קנג), שיש להסתפק, וטוב להניח בלא ברכה. והמרדכי (הלכות תפילין
דף יג ע"א מהספר), הביא נשם ר"ל, שנסתפק בזה. וכתב נשם ס"ה והסמ"ק שיניח בלא ברכה. (ומה שכתב
כן נשם ס"ה, אין כוונתו לספר התרומה, שהרי דעתו שחייב בתפילין. ואם כוונתו לספר המצוות לסמ"ג, גם
דבריו אין זה ברור). וכן הביא הארחות חיים (הלכות תפילין סימן יא) נשם הסמ"ק שמסתפק בזה. וכן
הביא האור זרוע חלק א' (סימן תקפט) נשם רבינו אליקים שנסתפק בזה. ובספר תמים דעים (סימן מ'),
וכן במשניות ופסקים לראב"ד (סימן קכא) כתב, שחול המועד פטור מן התפילין, ואם ירצה להניח יניח ולא
יכרך. וכן הביא הר"ן (מועד קטן יט.), שיש מן החכמים שמסתפקים בזה. והמאירי (מועד קטן יח:) כתב,
שנספרד נהגו שלא להניח בחול המועד, ובנרפח נהגו להניח, וקצת רבני לרפת המוצהקים שבאחרונייהם נוהגים
להניח בלא ברכה, וכן הדברים נראים, וכן כתובה גדולי המפרשים במשנה שאלה. (כ) עיין בשלטי
הגבורים (הלכות תפילין דף ח' ע"ב מהספר) שכתב בדעת הרמב"ם, שאפשר שמכיון דסבירא ליה דאסור
מלאכה בחול המועד מדרבנן, מניח תפילין, "וכן מלאחי באזה ספרי הרמב"ם ישנים שכתוב בהם זהלכות
תפילין, ובחולו של מועד מניחם בלא ברכה". ורבינו ירוחם (נתיב ד' סוף חלק ה', דף לח טור ב') כתב בדעת
הרמב"ם, שאין להניחם בחול המועד. ומרן הכסף משנה (פרק ו' מהלכות יום טוב הלכה יג) כתב בדעת
הרמב"ם שאין להניח בחול המועד. אולם דבריו סותרים ממה שכתב בהלכות תפילין (פרק ד' הלכה י'), וכבר
עמד בזה המעשה רוקח (הלכות תפילין שס). וע"ש מה שכתב ליישב. (וכן העירו על דברי הכסף משנה,
בשו"ת משכנות יעקב חלק אורח חיים סימן לו, והיד אהרן סימן לא הגהות הטור, והבאר היטב סימן לא

הלכה ברורה

ח. יש מהאשכנזים הנוהגים להניח תפילין בחול המועד בברכה, ונוהגים שלא לברך עליהם בקול רם אלא בלחש (כג). ויש מהאשכנזים שנהגו להניח תפילין בחול המועד בלא

בירור הלכה

שלחן

שער הציון

אוצר החכמה

סק"ז. והעולת חמיד (סק"ד), וכן צו"מ משכנות יעקב (שס) כתבו גדעת הרמב"ם, שמיניח תפילין בחול המועד. וכן כתבו צו"מ חתן סופר (סימן קכו צד"ה ולפי"ז לדעת הר"מ), וצו"מ אבני נזר (חלק אורח חיים סימן צ' אות ד'). ועיין עוד כמה שכתבו בזה בספר פרי האדמה (הלכות תפילין שס), וצו"מ שמש נדקה (סימן יד), ובספר מעיל שמואל (בהגהותיו על הרמב"ם שצקוף הספר), וצו"מ וצחרת נחיים להגרש"ק (סימן י'), ובספר טל חיים (מועד קטן יט.), ובספר נפש חיה (סימן לא), ובספר חלקו של ידיד (סימן לא). (כא) וכן דעת הרדב"ז במשנה חלק ד' (סימן אלף ופ"ב), והרמ"ע מפלנו במשנה (סימן קח), והגר"א ציאוורו (סוף סימן לא), והגאון רבי עמנואל ריקי בספר אדרת אליהו (סימן א'), ובספרו חושב מחשבות (דף י'), והוצא צרכי יוסף (סק"ג). וכן כתב צשי"ר כנסת הגדולה (הגהות צ"ח יוסף סק"א) שכן מנהג הספרדים. וכן כתבו בספר נזירות שמשון (סימן לא), ובפסקי מהרי"ץ חלק א' (עמוד נא), וצו"מ אבני נזר (חלק אורח חיים סימן ב'), ובספר אורח חיים (סימן לא), ובספר נזר חסד להרב מקמארנה (אבות פרק ג' משנה טו). ועיין בספר מאסף לכל המחנות (סק"ז), ובספרו מקראי קודש (פרקים א-ד) שהאריך בזה, וכתב שכן מנהג החסידים בכל המקומות. וכן כתבו עוד אחרונים רבים. (כב) וכן כתב העטרת זקנים (סק"א) בשם המהרש"ל ציאוורו לסמ"ג (עשין כב), ונתן טעם לזה. ע"ש. וכתב הצ"ח (סימן לא), שכן מנהגם. ועיין צו"מ שמש נדקה (סימן ד'), שכן מנהג איטליה. ועיין להלן (ס"ק כג) בשם רבים מהאחרונים שדנו בדברי הרמ"א אם לצרף בלחש או בקול רם, ומבואר מדבריהם דסבירא להו שחייב בתפילין. ועיין צו"מ שואל ומשיב תלימאה (חלק ג' סימן סד) שכתב לדחות דברי הצ"ח יוסף כמה שכתב בשם הזהר, דהואר סבירא ליה דחול המועד אסור במלאכה מן המורה, אבל למאן דאמר דחול המועד אינו אסור במלאכה אלא מדרבנן, הוא הדין שחייב בתפילין. ועיין עוד בזה באורך צו"מ דברי יציב חלק א' (חלק אורח חיים סימנים י-יד). (כג) כן כתב הרמ"א בהגה, שאין מצרכין עליהם בקול רם צצית הכנסת. והט"ו (סק"ב) חמה על זה, דכלפי שמיא מי מחלקים בין סתר לגלוי. אבל הדברי חמודות (הלכות תפילין אות עה) כתב לצאר, שמכיון שרבים חולקים ראו לצרף בחשאי, כדי שלא יבואו לידי מחלוקת, וכמו שמצינו כיצא בזה לענין ברכת על מנחת תפילין על תפילין של ראש, ואמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אחר הצרכה. (עיין לעיל סימן כה סעיף כג, וציונים שהוצאו שם). וכן כתבו

הרא"ש, ואחר כך מצאו שכתב רבי שמעון בר יוחאי במאמר אחד שאסור להניחם בחול המועד, ועל כן נמנעו מלהניחם בחול המועד. וכן כתב מורי דודי הה"ר יצחק קארו ז"ל בתשובה, והמאמר ההוא איתיה במדרש הנעלם לשיר השירים (וזהר חדש שיר השירים דף ח' ע"א). והביא הבית יוסף כל לשון הוזהר בזה, וסיים, ומאחר שבתלמודא דידן לא נתבאר דין זה בפירוש, מי יערב לבו לגשת לעבור בקום ועשה על דברי רבי שמעון בר יוחאי המפליג כל כך באיסור הנחתן. ע"כ. וכן פסק בשלחן ערוך כאן, שאסור להניח תפילין בחול המועד, מטעם שימי המועד נקראים אות. וכן כתבו רבים מהאחרונים (כא). אבל הרמ"א בדרכי משה (סק"א) ובהגה כאן כתב, שמנהגם להניח תפילין בחול המועד בברכה, אלא שאין מברכין בקול רם בבית הכנסת כמו בשאר ימות השנה. וכן הסכימו רבים מאחרוני האשכנזים, שחול המועד חייב בתפילין (כב). ועיין עוד להלן.

(סימן לא), ובספר נזר חסד להרב מקמארנה (אבות פרק ג' משנה טו). ועיין בספר מאסף לכל המחנות (סק"ז), ובספרו מקראי קודש (פרקים א-ד) שהאריך בזה, וכתב שכן מנהג החסידים בכל המקומות. וכן כתבו עוד אחרונים רבים. (כב) וכן כתב העטרת זקנים (סק"א) בשם המהרש"ל ציאוורו לסמ"ג (עשין כב), ונתן טעם לזה. ע"ש. וכתב הצ"ח (סימן לא), שכן מנהגם. ועיין צו"מ שמש נדקה (סימן ד'), שכן מנהג איטליה. ועיין להלן (ס"ק כג) בשם רבים מהאחרונים שדנו בדברי הרמ"א אם לצרף בלחש או בקול רם, ומבואר מדבריהם דסבירא להו שחייב בתפילין. ועיין צו"מ שואל ומשיב תלימאה (חלק ג' סימן סד) שכתב לדחות דברי הצ"ח יוסף כמה שכתב בשם הזהר, דהואר סבירא ליה דחול המועד אסור במלאכה מן המורה, אבל למאן דאמר דחול המועד אינו אסור במלאכה אלא מדרבנן, הוא הדין שחייב בתפילין. ועיין עוד בזה באורך צו"מ דברי יציב חלק א' (חלק אורח חיים סימנים י-יד). (כג) כן כתב הרמ"א בהגה, שאין מצרכין עליהם בקול רם צצית הכנסת. והט"ו (סק"ב) חמה על זה, דכלפי שמיא מי מחלקים בין סתר לגלוי. אבל הדברי חמודות (הלכות תפילין אות עה) כתב לצאר, שמכיון שרבים חולקים ראו לצרף בחשאי, כדי שלא יבואו לידי מחלוקת, וכמו שמצינו כיצא בזה לענין ברכת על מנחת תפילין על תפילין של ראש, ואמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אחר הצרכה. (עיין לעיל סימן כה סעיף כג, וציונים שהוצאו שם). וכן כתבו

הלכה ברורה

ברכה (כד). והמניחין תפילין בחול המועד, יש אומרים שאין ללכת בהם ברשות הרבים, אלא מניחין בבית הכנסת (כה).

ט. יש אומרים שאף הנוהגים להניח תפילין בחול המועד, לא יניחו אלא תפילין של רש"י, ולא תפילין של רבינו תם (כו). ויש אומרים שיניחו גם תפילין של רבינו תם (כז).

י. האחרונים האריכו לדון בענין מי שהולך להתפלל במקום שנהגו להניח תפילין בחול המועד, אם צריך לנהוג כמנהג המקום, משום איסור "לא תתגודדו", (דברים פרק יד פסוק א'), ואמרו חז"ל (במסכת יבמות דף יג ע"ב), "לא תעשו אגודות אגודות". וכן להיפך, מי שנהג להניח תפילין בחול המועד, והולך למקום שנהגו שלא להניח תפילין בחול המועד, אם מותר

שער הציון

ליישב האליה רצה (סק"ג), והחוט יאיר במקור חיים, והפרי מגדים (משנאות זהב סק"ז). והלבוש (סעיף ז') כתב ליישב, דלריכין אנו להורות שיש אוח קצת בחול המועד. וכן כתב בשלחן ערוך הגאון רבי זלמן (סעיף ז') כשני התירושים הנ"ל. והגאון יעב"ץ במור וקציעה (סוף סימן לא) כתב כחירון הדברי חמודות, ומכל מקום כתב להלדיק דברי הט"ז, שאין לנו לצדות דברים חדשים מדעתנו. ע"ש. ועיין עוד במחזיק ברכה (סק"ג), ובבגדי ישע ובכרס שלמה (סימן לא). ועיין לעיל (סימן כה סעיף כד), ובדירור הלכה שם (סק"ט) בשם האחרונים, לענין עניית אמן אחר ברכה על מצות תפילין למנהג האשכנזים. ודון מינה לנידון דידן. (כד) כן כתב הט"ז (סק"ז), שעדיף להניח בלא ברכה, דברכות אינן מעכבות, וכדי לחוש לדברי המחמירים שלא להניח תפילין בחול המועד. וכתב המחמיר השקל (סק"ז) שלפי דברי המגן אברהם שם (סק"ז) שכתב שיכין שעושה מספק, משמע גם כן שלא יברך. אבל בספר שמן המאור (סימן לא) כתב לדחות דבריו. ומכל מקום אחרונים רבים כתבו שלא יברך על התפילין בחול המועד. וכן כתב בשו"ת בנימין זאב (סימן קצ"ו), שכן מנהג ויניחא, וסיים שאין צדו להכריע בדבר. וכן כתב החוט יאיר במקור חיים, שניח בלא ברכה. וכן כתב בשלחן ערוך הגאון רבי זלמן (סעיף ז'), שהמניח בלא ברכה יפה הוא עושה. וכן פסקו החיי אדם (כלל יד אוח טו), והמלצ"ס בארצות החיים (המאיר לארץ ס"ק יד), והמשנה ברורה (סק"ח),

ובשו"ת מחנה ישראל (דף פט ע"ב), ובשו"ת יד יצחק חלק ג' (סימן רפט), ועוד. ועיין בשו"ת חתן סופר (סימן קכד) בשם הגאון רבי מאיר א"ש, שעל כל פנים על של ראש לא יברך, כיון דאיכא ספק ספיקא, שמה אין מניחים תפילין בחול המועד, ושמא אין מצרכין על של ראש. וכן כתב בהגהות טהרת השלחן (סימן לא). (כה) מגן אברהם (סק"ד). ועיין באליה רצה (סק"ג) שחולק על המגן אברהם, וסובר להחיר. והפרי מגדים (אשל אברהם סק"ד) כתב עליו, שאינו מוכרח, ועוד בשביל הנשים שלא יאמרו חול גמור הוא ועשו מלאכה. ועיין כמה שכתב בזה המאמר מרדכי (סק"א). (כו) כן כתב הפרי מגדים (משנאות זהב סק"ז), ובסימן לד אשל אברהם סק"ו), ומשום דאיכא ספק ספיקא, שמה חול המועד פטור מתפילין, ושמא הלכה כרש"י. וכן כתב עוד הפרי מגדים (סימן חכג אשל אברהם סק"ו), ושכן כתב הרמ"ע מפאנו בחשונה (סימן קח). וכן הסכימו הישועות יעקב (סימן לא), והמלצ"ס בארצות החיים (המאיר לארץ ס"ק טו), ובספר אשל אברהם מצוטט אטש, ובשו"ת חתן סופר (סימן קכז), ובשו"ת יד יצחק חלק ג' (סימן רפט), והמשנה ברורה (סק"ח), ובסוף סימן לד). (כז) שו"ת שואל ומשיב חליטאה (חלק א' סימן רמו), וכתב לדחות דברי הפרי מגדים, שאין זה ספק ספיקא, כיון שלרבינו תם תפילין של רש"י פסולים. וכן כתב ביפה ללב (סימן לא). ועיין עוד בשו"ת חמדת משה (סימן יג), ובשו"ת משיב הלכה חלק א' (סימן רעו).